

POSTANOWIENIE

11 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 11 lutego 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa W.W.

przeciwko J.W.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

na skutek skargi kasacyjnej W.W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z 14 września 2023 r., II Ca 320/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie na rzecz adwokata M.Ż. kwotę 2700zł (dwa tysiące siedemset złotych) powiększoną o należny podatek od towarów i usług - tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

[P.L.]

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 7 lutego 2023 r. Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie oddalił powództwo W.W. o zobowiązanie pozwanej J.W. do złożenia oświadczeń woli o przeniesieniu na powoda bliżej określonej nieruchomości lokalowej i udziału we

współwłasności bliżej określonej nieruchomości rolnej w związku ze złożeniem przez powoda oświadczeń o odwołaniu darowizn (pkt I), orzekł o kosztach procesu (pkt II) i postanowił o przyznaniu pełnomocnikowi powoda bliżej określonej kwoty tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt III).

2. Na skutek apelacji powoda Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z 14 września 2023 r. oddalił apelację (pkt I), orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II) i postanowił o przyznaniu pełnomocnikowi powoda bliżej określonej kwoty tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym (pkt III).

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł powód. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z powodu niezastosowania w sprawie art. 618 § 2 k.p.c. a także z powodu błędnej wykładni art. 898 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap

postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Odnośnie do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z powodu niezastosowania w sprawie art. 618 § 2 k.p.c. jest wyjątkowo lakoniczne. Zdaniem skarżącego sąd drugiej instancji winien uchylić zaskarżony wyrok w pkt I w części dotyczącej żądania złożenia oświadczenia w zakresie przeniesienia 1/2 udziału we własności nieruchomości i w tym zakresie przekazać sprawę do rozpoznania

Sądowi Rejonowemu w Dzierżoniowie do postępowania o zniesienie współwłasności, które ze względu na zawisły spór w niniejszej sprawie zawieszono do jej prawomocnego zakończenia. Jednakże Sąd Okręgowy po analizie przebiegu postępowania przed Sądem Rejonowym oraz zgłoszonych zarzutów w postępowaniu odwoławczym nie znalazł podstaw do zmiany lub uchylenia orzeczenia. W efekcie, mając na względzie, że postępowanie w sprawie dotyczyło zobowiązania do złożenia oświadczeń woli między tymi samymi podmiotami co do dwóch spornych nieruchomości, kierując się ekonomią procesową nie uznał za zasadne rozdzielenia rozstrzygnięcia w tym zakresie na dwa odrębne postępowania. Zdaniem Sądu Najwyższego w niniejszym składzie podjęta przez Sąd Okręgowy decyzja procesowa nie wykazuje rażącej wadliwości wypełniającej przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Należy zwłaszcza mieć na względzie, że niniejsza sprawa o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczeń woli dotyczyła dwóch nieruchomości, zaś przesłanki do ewentualnego uznania powództwa (przede wszystkim wskutek stwierdzenia rażącej niewdzięczności obdarowanej) były wspólne. Rozdzielenie tych spraw spowodowałoby konieczność rozpoznania tożsamyh kwestii przez dwa różne sądy. Dodatkowo należy zauważyć, że Sąd Okręgowy rozstrzygał kwestię przekazania części sprawy do postępowania dotyczącego zniesienia współwłasności w sytuacji, gdy wydany był już wyrok przez sąd I instancji, który nie przekazał sprawy. Sytuacja taka nie została jednoznacznie unormowana w przepisach postępowania. W tej kwestii Sąd Najwyższy natomiast wyraził pogląd (zob. uzasadnienie uchwały SN z 12 stycznia 2010 r., III CZP 114/09), iż w takiej sytuacji można brać pod uwagę zastosowanie unormowania zawartego w art. 618 § 2 zd. 3 k.p.c. i przekazania sprawy sądowi prowadzącemu postępowanie o zniesienie współwłasności tylko wówczas, gdy sąd drugiej instancji uchyli wyrok wobec stwierdzenia innych uchybień aniżeli naruszenie art. 618 § 2 zd. 1 k.p.c., tj. gdy podstawą uchylenia jest art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie znalazł natomiast innych podstaw do uchylenia lub zmiany rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Stąd też niezastosowanie art. 618 § 2 k.p.c. przez Sąd Okręgowy było prawidłowe.

8. Sąd Najwyższy nie podziela także stanowiska skarżącego, iż w zakresie drugiego z zarzutów skargi, tzn. błędnej wykładni art. 898 § 1 k.p.c., zachodzą przesłanki oczywistej zasadności skargi. Należy przede wszystkim zauważyć, że szczegółowe zastrzeżenia podnoszone przez skarżącego w tym względzie właściwie nie odnoszą się do kwestionowania prawidłowości ustalenia przez Sąd odwoławczy treści przesłanki rażącej niewdzięczności, lecz do podważania ustaleń sądu, czy w niniejszej sprawie zachowania pozwanej zostały trafnie ocenione pod kątem rażącej niewdzięczności wobec powoda. Te zaś stwierdzenia odnoszą się jednak do sfery ustaleń faktycznych, do których badania Sąd Najwyższy nie jest uprawniony. W świetle art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą więc być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok SN z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10). Sąd Najwyższy jest tym samym związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sąd powszechny. Oznacza to niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

9. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach pełnomocnika z urzędu orzeczono na podstawie § 2, § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt. 6 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

(G.N.-J.)

[a.ł]

